

een scheiding in het leven komt, tusschen hen die dit geloof willen, en hen die tegen dat geloof ingaan. Onder dit gezichtspunt staan geloovigen en ongeloovigen nu eenmaal tegenover elkander in de wereld. De preciezer onderscheiding laten we hierbij nu voor het oogenblik glippen. We nemen nu *geloof* en *ongeloof* in den algemeensten zin. Er zijn er die in Christus gelooven, en er zijn er die niet in Christus gelooven, op geenerlei manier. Hierdoor vormt zich in het leven tweeërlei strooming. Zij die gelooven willen iets anders, bedoelen iets anders, streven naar iets anders; en wat welwillende zin u ook jegens uw medemenschen beziele, zoo ge zijt van hen die gelooven, komt ge onwillekeurig, en zonder het te zoeken, telkens in botsing met die anderen. In botsing op huiselijk, op maatschappelijk, op staatkundig, en sterker nog op kerkelijk terrein. Doch natuurlijk, boven het geschil met de ongeloovigen ligt ook voor uw besef een hooger recht-spraak. Uw geloof maakt de pretentie van onmisbaar te zijn, om de zonde te boven te komen en een leven in eere mogelijk te maken. En ook nu komt de ongeloovige man, en toont u met de stukken aan, hoe juist in uw kring nog allerlei zonde nawerkt, en hoe omgekeerd in den kring der ongeloovigen allerlei goede en aantrekkelijke verschijnselen van edeler levenszin vallen waar te nemen. Dit maakt dat de ongeloovige de onmisbaarheid en doeltreffendheid van uw geloof niet inziet, en dat gij op uw beurt aan de werkelijkheid van het onderscheid tusschen geloof en ongeloof begint te twijfelen. Indien er in uw kring *met* geloof nog over zooveel te klagen, en in zijn kring *zonder* geloof nog over zooveel te roemen valt, waar blijft dan de geldigheid van uw heel het leven deelende onderscheiding? Persoonlijk zelfs gaat dit door, zoo dikwijls ge u zelve, niettegenstaande uw geloof, op zonde betrapt, en omgekeerd bij den man zonder geloof zoo vaak door hoogen, edelen zin beschaamd wordt.

Ook hier dus weer is een onbekende macht in het spel. Dat in het geloof een wereldoverwinnende macht schuilt, staat uit de historie en uit uw eigen zielservaring voor u vast. Toch beantwoordt de verhouding tusschen geloovigen en ongeloovigen in het leven niet aan de conclusiën die ge uit deze macht des geloofs trekken zoudt. Anderzijds *weet* ge uit historie en zelfkennis beide, wat booze macht in de zonde, ook in de zonde van het ongeloof schuilt. En toch beantwoordt ook ten deze de uitkomst zoo telkens *niet* aan de conclusie die ge trekken moest. Er moet dus een *derde iets* zijn, dat hier storend inwerkt. Maar dat derde iets kunt ge wel constateeren, maar niet uitleggen. En zoo stuit ge ook van die zijde op een mysterie, om welks ontsluiting ge roepen blijft.

Nog sterker saamgetrokken treedt datzelfde mysterie voor u op in de tegenstelling tusschen het rijk der genade, gelijk dit in *Christus' kerk*